

Prof. Dr. ÖMER EKMEKÇİ

İ.Ü. Hukuk Fakültesi
İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku
Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

TOPLU İŞ HUKUKU DERSLERİ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
§ 1. TOPLU İŞ HUKUKUNA GİRİŞ	1
I. TOPLU İŞ HUKUKUNUN GELİŞİMİ.....	1
II. ANAYASA’NIN İLGİLİ HÜKÜMLERİ.....	4
III. SENDİKA VE TOPLU PAZARLIK HAKKINA İLİŞKİN ULUSLARARASI BELGELER.....	7
1. Birleşmiş Milletler Belgeleri	8
a. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi.....	8
b. Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme.....	8
c. Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme	9
2. Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmeleri	9
a. 87 No’lu Sendika Özgürlüğü ve Sendikalaşma Hakkının Korunması Sözleşmesi.....	10
b. 98 No’lu Örgütlenme ve Toplu Pazarlık Hakkı Sözleşmesi	12
c. Kamu Hizmetinde Örgütlenme Hakkının Korunmasına ve İstihdam Koşullarının Belirlenmesi Yöntemlerine İlişkin 151 Sayılı Sözleşme	14

d. İşletmelerde İşçi Temsilcilerinin Korunması ve Onlara Sağlanacak Kolaylıklar Hakkında 135 sayılı Sözleşme	17
e. Tarım İşçilerinin Dernek Kurma ve Birleşme Haklarına Müteallik 11 sayılı Sözleşme.....	19
3. Avrupa Konseyi Belgeleri	19
a. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi.....	19
b. Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı	19
4. Avrupa Birliği Belgeleri.....	21
a. Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı.....	21
b. Çalışanların Temel Sosyal Hakları Topluluk Şartı....	21
IV. TOPLU İŞ HUKUKU'NDA YARGILAMAYA İLİŞKİN GENEL ESASLAR.....	22
1. Toplu iş hukuku yargılamasında görev ve yetki	22
2. İş uyuşmazlıklarında basit yargılama usulü uygulanması.....	24
3. Toplu iş hukukunda kesin karar verilmesi üzerine	24
4. Kesin karar verilen haller.....	25
a. İlk derece mahkemesinin kesin olarak karar vermesini düzenleyen hükümler.....	25
b. Bölge adliye mahkemesinin kesin olarak karar vermesini düzenleyen hükümler.....	27
c. Yargıtay'ın kesin olarak karar vermesini düzenleyen hükümler	28
5. Toplu iş hukukuna ilişkin uyuşmazlıklarda dava şartı olarak arabuluculuk	29

BİRİNCİ BÖLÜM

SENDİKA HUKUKU

§ 2. SENDİKA ÖZGÜRLÜĞÜ.....	31
I. GENEL OLARAK	31

II.	SENDİKA ÖZGÜRLÜĞÜNÜN AYRIMLARI.....	31
1.	Bireysel sendika özgürlüğü	31
a.	Olumlu sendika özgürlüğü.....	32
b.	Olumsuz sendika özgürlüğü	32
2.	Kolektif sendika özgürlüğü	32
§ 3.	SENDİKA KAVRAMI VE UNSURLARI.....	34
I.	SENDİKANIN TANIMI.....	34
II.	SENDİKANIN UNSURLARI.....	34
1.	Özel hukuk tüzel kişiliği.....	34
2.	İşçi ve işverenlerce kurulması.....	34
3.	Amaç unsuru	35
4.	Serbestçe kurulan bir tüzel kişilik olması.....	35
5.	Sendikaların bağımsız kuruluşlar olması	35
6.	Cumhuriyetin temel niteliklerine ve demokratik esaslara uygun faaliyet.....	36
§ 4.	SENDİKALARIN KURULMASI	37
I.	SENDİKALARIN KURULUŞ DÜZEYİ	37
1.	İşyeri/işkolu/meslek esasına göre sendikalaşma	37
2.	Sendikaların işkolu esasına göre kurulması	38
3.	İşyerinin girdiği işkolunun belirlenmesi	40
a.	İşkolunun Bakanlıkça belirlenmesi.....	41
b.	Tespitin asıl işe göre yapılması.....	42
c.	Bağlı işyerlerinde tespit.....	43
d.	Parçalı tespit	47
e.	Alt işverenlerde tespit	49
f.	Tespitin yapılma zamanı	52
g.	Yetki işlemleri başladıktan sonra işkolu tespiti sorunu.....	53
h.	İşkolu tespiti – NACE ilişkisi	55
i.	Tespit karşı dava açılması	62
II.	İŞÇİ SENDİKASININ KURULUŞ USULÜ	66

1. Sendika kurucularının nitelikleri.....	66
a. İşçi sıfatına sahip olmak.....	66
b. Fiilen çalışmak.....	67
c. Fiil ehliyetine sahip olmak.....	68
d. Belirli suçlardan hüküm giymemiş olmak.....	68
e. Asgari kurucu sayısı.....	68
2. Tüzük ve belgelerin hazırlanması ve tevdii	68
3. Sendikanın tüzel kişilik kazanma anı.....	69
4. Tüzel kişilik kazanıldıktan sonra yapılacaklar.....	70
5. Tüzük ve belgelerde eksiklik veya kanuna aykırılık saptanması.....	70
6. Sendikanın fiil ehliyetini kazanması.....	71
III. İŞVEREN SENDİKASININ KURULUŞU	71
IV. KONFEDERASYONUN KURULUŞU.....	72
1. Farklı işkollarından en az beş sendikanın bir araya gelmesi.	72
2. Tüzüğün hazırlanması ve tevdii.....	72
V. KURULUŞLARIN KATILMASI VEYA BİRLEŞMESİ.....	73
§ 5. SENDİKA VE KONFEDERASYONUN ORGANLARI	75
I. ZORUNLU ORGANLAR.....	75
1. Genel kurul	75
a. Oluşumu	75
b. Genel kurulun görev ve yetkileri.....	76
c. Toplantı zamanı.....	78
aa. İlk genel kurul	78
bb. Sonraki genel kurullar ve olağanüstü genel kurul	78
d. Toplantıya çağrı	80
e. Çağrı yapılmaması	81
f. Genel kurulun toplantı ve karar yeter sayıları	81
g. Seçim gündemli genel kurul	81

aa. Seçimin yapılması	81
bb. Seçimlere itiraz	83
h. Genel kurul dışında yapılan delege seçimi	84
2. Genel kurul dışındaki zorunlu organlar	85
a. Genel kurul dışındaki organlara ilişkin ortak hükümler	85
aa. Üye sayıları	85
bb. Üyelerin nitelikleri	86
cc. Toplantı ve karar yeter sayıları	87
b. Yönetim kurulu	87
aa. Yönetim kurulu üyeliği	87
aaa. Üyeliğe seçilebilme koşulları ve üye seçimi	88
bbb. Üyelerin görev süresi ve sona ermesi	89
ccc. Üyelerin mal bildiriminde bulunma zorunluluğu	89
bb. Yönetim kurulunun görevleri	89
c. Denetleme kurulu	91
aa. Denetleme kurulu üyeliği	91
bb. Denetleme kurulunun görevleri	91
d. Disiplin kurulu	92
aa. Disiplin kurulu üyeliği	92
bb. Disiplin kurulunun görevleri	92
II. İHTİYARİ ORGANLAR	92
§ 6. ÜYELİĞİN KAZANILMASI	94
I. İŞÇİ SENDİKASI ÜYELİĞİ	94
1. Üyelik koşulları	94
a. İşçi sıfatına sahip olmak	94
b. Onbeş yaşını doldurmuş olmak	94
c. Sendikanın kurulu bulunduğu işkolunda çalışmak	94
d. Aynı anda aynı işkolunda başka bir sendikaya üyelik durumu	94
2. Üyeliğin kazanılması süreci	95

a. e-Devlet üzerinden başvuru ve üyeliğin kazanılma anı	95
b. Üyeliğin mahkeme kararıyla kazanılması	96
c. Kurucu üyelik.....	98
II. İŞVEREN SENDİKASI ÜYELİĞİ.....	99
1. İşveren sıfatına sahip olmak.....	99
2. Üyelik prosedürü.....	99
III. KONFEDERASYON ÜYELİĞİ	100
§ 7. ÜYELİK İLİŞKİSİNDEN DOĞAN HAK VE BORÇLAR	101
I. ÜYELİK İLİŞKİSİNDEN DOĞAN HAKLAR.....	101
1. Faaliyetlere ve yönetime katılma hakkı	101
2. Eşit davranılmasını ve ayrımcılık yasaklarına uyulmasını talep hakkı.....	101
II. ÜYELİK İLİŞKİSİNDEN DOĞAN BORÇLAR.....	102
1. Kararlara uyma borcu.....	102
2. Aidat ödeme borcu.....	102
a. Aidatın miktarı	102
b. Aidat borcunun askıda olması	103
c. Aidatın kaynaktan kesme usulüyle gönderilmesi ...	103
d. Aidatın kesilmemesi veya süresinde gönderilmemesi.....	104
e. Alt işverenin aidat borcundan asıl işverenin sorumluluğu.....	105
f. Yetkili sendikanın ihtilafli olduğu dönemde aidatın kesip gönderilmesi yükümlülüğü	106
g. Ard etki döneminde aidatın kesilip gönderilmesi yükümlülüğü.....	107
h. Aidat alacağında zamanaşımı ve görevli mahkeme	107
§ 8. ÜYELİĞİN ASKIYA ALINMASI VE SONA ERMESİ	109
I. ÜYELİĞİN DEVAMINI ENGELLEMİYEN HALLER.	109
1. Organlarda görev alma.....	109

2. Geçici işsizlik.....	109
3. Aylık veya toptan ödemeye rağmen çalışmanın devam etmesi.....	110
II. ÜYELİĞİN ASKIYA ALINMASI	110
III. ÜYELİĞİN SONA ERMESİ.....	110
1. Üyeliğin kendiliğinden sona ermesi	110
2. Üyeliğin istifa suretiyle sona ermesi	112
a. İstifa usulü.....	112
b. İstifanın hüküm doğurma anı	112
3. Üyeliğin ihraç suretiyle sona ermesi.....	113
4. Konfederasyon üyeliğinden istifa ve ihraç	114
§ 9. SENDİKAL FAALİYET GÜVENCESİ VE ÜYELİK GÜVENCESİ.....	115
I. GENEL OLARAK	115
II. 6356 SAYILI KANUNA KADAR OLAN SÜREÇ.....	117
1. İş güvencesinden önceki dönem	117
2. İş güvencesinden (4773 sayılı Kanun) sonraki dönem..	118
III. 6356 SAYILI KANUN İLE BAŞLAYAN SÜREÇ	119
1. Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararından önceki durum.....	119
a. Terim konusu.....	119
b. İşe girişteki sendikal ayırım için de tazminat öngörülmesi	119
c. Sendikal tazminat talebi ile işe iade davası arasındaki zorunlu bağlantının ortadan kaldırılması	120
d. Sendikal tazminat talebi ve işe iade talebinin ayrılmasının değerlendirilmesi.....	123
e. İptalden önce iş güvencesine tabi olmayanların durumu	124
2. Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararı ile ortaya çıkan durum	126

IV. SENDİKAL TAZMİNATIN HESABINA İLİŞKİN USUL VE ESASLAR	130
1. Sendikal tazminatın miktarı.....	130
2. Sendikal tazminata esas ücret.....	132
3. Sendikal tazminatın belirli alacak niteliği.....	133
V. SENDİKAL TAZMİNATIN TABİ OLDUĞU ZAMANAŞIMI	133
VI. İSPAT YÜKÜ VE YARGI KARARLARI.....	135
VII. AKSİNE ANLAŞMALARIN HÜKÜMSÜZLÜĞÜ.....	147
VIII. SENDİKAL İŞE İADE DAVASINDA KANUN YOLU....	147
IX. SENDİKA ÖZGÜRLÜĞÜNÜN TÜRK CEZA KANUNU İLE KORUNMASI	149
1. Bireysel sendika özgürlüğünün engellenmesi	151
2. Kolektif sendika özgürlüğünün engellenmesi	154
X. FAALİYETİ ENGELLENEN SENDİKANIN TAZMİNAT TALEP HAKKI ÜZERİNE	155
§ 10. İŞÇİ KURULUŞU YÖNETİCİLİĞİ VE GÜVENCESİ	158
I. YÖNETİCİ KAVRAMI.....	158
II. YÖNETİCİ İLE KURULUŞ ARASINDAKİ İLİŞKİ.....	158
III. AMATÖR – PROFESYONEL YÖNETİCİ AYRIMI.....	159
IV. İŞÇİ KURULUŞU YÖNETİCİLİĞİNİN GÜVENCESİ..	161
1. İşe geri dönme güvencesi.....	161
a. Yararlanmanın koşulları	161
aa. Yönetici seçilmesi nedeniyle işten ayrılma.....	161
bb. Yöneticilik görevinin belirli nedenlerle son bulması.....	162
cc. Bir ay içinde başvuru	163
b. İşe geri dönme güvencesinin hükümleri.....	164
aa. İşverenin işe başlatma zorunluluğu	164
bb. İşverenin yöneticiyi işe başlatmaması	164
2. Kıdem tazminatı alma olanağı	165
3. İşçi kuruluşu yöneticilerinin sosyal güvenlik hakkı	167

4. Askı halinin başlaması ve sona ermesi	168
5. Amatör yöneticilerin durumu	168
6. Birden fazla dönem yöneticilik yapılması halinde güvenceden yararlanma durumu	169
a. Yöneticilik dönemlerinin birbirini izlemesi halinde.....	169
b. Yöneticilik dönemleri arasında kesinti bulunması halinde.....	169
V. YÖNETİCİNİN SADAKAT YÜKÜMÜNÜN DEVAM ETMESİ.....	169
§ 11. İŞYERİ SENDİKA TEMSİLCİLİĞİ VE GÜVENCESİ.....	171
I. ATANMASI.....	171
II. NİTELİKLERİ.....	171
III. SAYISI	172
IV. GÖREVLERİ	172
V. TEMSİLCİNİN GÖREV SÜRESİ VE SONA ERMESİ..	173
VI. TEMSİLCİNİN GÜVENCESİ.....	175
1. Feshe karşı korunma.....	175
a. Fesih tarihi ile mahkeme kararının kesinleştiği tarih arasındaki süre	177
b. Mahkeme kararının kesinleşmesinden sonraki süre.....	177
2. İş ve işyeri değişikliğine karşı korunma.....	179
VII. TEMSİLCİ GÜVENCESİNİN AMATÖR YÖNETİCİLER İÇİN DE UYGULANMASI.....	181
VIII. ALT İŞVEREN SENDİKA İŞYERİ TEMSİLCİSİNİN HAKLARINDAN ASIL İŞVERENİN SORUMLULUĞU	182
§ 12. KURULUŞLARIN DAVA EHLİYETİ.....	183
I. GENEL OLARAK	183
II. TÜZEL KİŞİLİK OLARAK.....	183

III. KURULUŞLARIN ORTAK MENFAATE İLİŞKİN DAVA EHLİYETİ.....	183
IV. SENDİKALARIN ÜYELERİ TEMSİLEN DAVA EHLİYETİ (TAKİP YETKİSİ)	187
§ 13. KURULUŞLARIN FAALİYETLERİ VE GELİR/ GİDERLERİNDEKİ SINIRLAMALAR.....	189
I. KURULUŞLARIN FAALİYETLERİNİN ÇERÇEVESİ	189
1. Tüzük ve amaç doğrultusunda faaliyet	189
2. Faaliyetten yararlandırmada eşitlik, ayırım yasaklarına uyma ve toplumsal cinsiyet eşitliğini gözetme.....	189
3. Faaliyetlerden üye olmayanların yararlanmasının kuruluşun iznine bağlı olması	190
II. KURULUŞLARA SERBEST FAALİYETLER.....	191
1. Sendikaların toplu iş sözleşmesi yapması ve toplu iş uyuşmazlığının tarafı olması.....	191
2. Sendikaların işyeri sendika temsilcisi tayin etmesi.....	192
3. Kuruluşların doğal afetlerde yardım yapması	192
4. İşveren sendikalarının (primlerin karşılanması amacıyla) dayanışma ve yardım fonu oluşturması	193
5. Sendikaların grev ve lokavt yardımları yapması	194
6. Kuruluşların eğitim amaçlı yardımlar yapması	194
7. Kuruluşların sanayi ve ticaret kuruluşlarına yatırım yapması	195
III. FAALİYETLERDEKİ VE GELİR/GİDERLERDEKİ YASAKLAR	195
1. Kuruluşların amaç dışı faaliyet yasağı.....	195
2. Siyasi partilerle ilişkilerdeki yasaklar	196
3. İşçi ve işveren kuruluşlarının birbirleriyle ilişkilerindeki yasaklar	197
4. Kuruluşların yardım ve bağış almasına ilişkin sınırlamalar	197

§ 14. KURULUŞLARIN FAALİYETLERİNİN DURDURULMASI, KAPATILMASI VE SONA ERMESİ ...	199
I. GENEL OLARAK	199
II. FAALİYETİN DURDURULMASI VE KAPATMA SEBEPLERİ.....	199
1. Tüzük ve belgelerde eksiklik ve kanuna aykırılık.....	199
2. Cumhuriyetin temel niteliklerine ve demokratik esaslara aykırı faaliyet.....	200
III. FAALİYETİN DURDURULMASININ HÜKÜMLERİ	200
1. Tüzel kişiliğin devam etmesi.....	200
2. Kayyım atanması.....	201
3. Dayanışma aidatı ödeme borcunun ortadan kalkması.	201
IV. SONA ERMENİN HÜKÜMLERİ	201
1. Tüzel kişiliğin sona ermesi.....	201
2. Malvarlığının tasfiyesi.....	201
3. Malvarlığının devri.....	201

İKİNCİ BÖLÜM TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ HUKUKU

§ 15. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN TANIMI VE KONUSU	203
I. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİYLE DÜZENLENEBİLECEK ALANIN BELİRLENMESİNİN ÖNEMİ	203
II. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN KONU İTİBARIYLA KAPSAMI	205
1. İşçiler ve işverenlerin karşılıklı ekonomik ve sosyal durumları ve çalışma şartları kavramı.....	205
2. Toplu iş sözleşmesinin 6356 sayılı Kanunda öngörülen konusu.....	214
a. İş sözleşmesiyle ilgili hükümler	214
aa. İş sözleşmesinin yapılmasına ilişkin hükümler	214

bb. İş sözleşmesinin konusuna ilişkin hükümler...	215
cc. İş sözleşmesinin sona ermesine ilişkin hükümler	218
b. Toplu iş sözleşmesi taraflarının karşılıklı hak ve borçlarına ilişkin hükümler	218
c. Toplu iş sözleşmesinin uygulanması, denetimi ve uyuşmazlıkların çözümüne ilişkin hükümler	219
§ 16. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN DÜZEYİ VE KAPSAMI (TÜRLERİ)	220
I. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN DÜZEYİ	220
II. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN KAPSAMI (TÜRLERİ)	220
1. İşyeri toplu iş sözleşmesi.....	220
2. İşletme toplu iş sözleşmesi.....	221
3. Grup toplu iş sözleşmesi	222
III. ÇERÇEVE SÖZLEŞME	224
§ 17. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN TARAFLARI VE YETKİ KAVRAMI.....	227
I. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN TARAFLARI.....	227
II. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ YETKİSİ.....	229
1. İşveren tarafının yetkisi.....	229
2. İşçi tarafının yetkisi	230
a. İşkolu barajı.....	232
aa. Oranı	232
bb. İşkolu barajının belirlenmesi (işkolu istatistikleri)	233
cc. İstatistiklerin yayımı ve itiraz.....	234
dd. İşkolu barajının aranmadığı haller	237
aaa. 2009 Temmuz istatistiğinde işkolu barajını geçmiş işçi sendikaları	238
bbb. 2009 Temmuz istatistiği sonrasında 15/9/2012 tarihine kadar kurulmuş işçi sendikaları	238
b. İşyeri/işletme/grup barajı	238

c. İşyerindeki/işletmedeki işçi sayısının belirlenmesi.....	248
aa. İşçi niteliğine sahip olanlar.....	248
bb. Muvazaalı işçi alındığı iddiası.....	250
cc. Derdest işe iade davalarının etkisi.....	252
dd. Yasal süre içinde bildirilenlerin esas alınması.....	254
d. Bir işverenin birden fazla bağımsız faaliyeti tek merkezden yürütmesi.....	254
III. KAMUDA TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ YAPMA HAKKININ KONFEDERASYONLARA TANINMASI.....	255
§ 18. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ YETKİSİNİN ALINMASI (TESPİTİ).....	261
I. BAŞVURU.....	261
1. Başvuru hakkına sahip olanlar.....	261
2. Başvuru zamanı.....	261
3. Bir başka sendikanın başvurusu.....	262
4. Başvurunun içeriği.....	263
II. BAŞVURUNUN İNCELENMESİ VE BİLDİRİM.....	263
1. Başvuru gününe göre inceleme.....	263
2. Bakanlığın bildirimini.....	264
a. Olumsuz tespit bildirimini.....	264
b. Olumlu tespit bildirimini.....	264
3. Tespit bildirimine itiraz.....	265
a. İtiraz hakkına sahip olanlar ve itiraz süresi.....	265
b. Görevli makam ve yetkili mahkeme.....	267
c. İtiraz dilekçesinin kaydettirilmesi.....	270
d. İtirazın davalıları.....	271
e. İtirazın konusu ve incelenmesi.....	273
4. Yerel Mahkeme kararına itiraz (olumlu tespite itiraz ile olumsuz tespite itiraz arasındaki düzenleme farklılığı).....	277

5. İtirazın sonucu	279
6. Kesin yetki belgesi verilmesi.....	280
7. Yetki belgesinin hükümden düşmesi	280
§ 19. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ GÖRÜŞMELERİ VE İMZALANMASI.....	282
I. GÖRÜŞMEYE ÇAĞRI	282
1. Çağrı süresi	282
2. Çağrı tarihinin bildirimi ve çağrıya tüm tekliflerin eklenmesi.....	282
II. GÖRÜŞMENİN BAŞLAYACAĞI YER VE ZAMANIN BELİRLENMESİ	284
III. GÖRÜŞMENİN BAŞLAMASI.....	284
1. İlk toplantı.....	284
2. Azami toplantı süresi.....	284
IV. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN İMZALANMASI, ŞEKLİ VE İLANI	285
V. İŞVERENİN, BİR BAŞKA YERDE UYGULANAN TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİ UYGULAYACAĞI TAAHHÜDÜNDE BULUNMASI.....	285
§ 20. YETKİ BELGESİ BULUNMAKSIZIN YAPILAN TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ VE HÜKÜMLERİ	288
I. YETKİ BELGESİ ALINMAMASI.....	288
II. DÜZENLEMENİN İSABETSİZLİĞİ.....	288
III. HÜKÜMLERİ	289
§ 21. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN SÜRESİ VE SONA ERMESİ	293
I. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN SÜRESİ	293
1. Toplu iş sözleşmesinin belirli süreli olması.....	293
2. Yasal en az ve en çok süre.....	293
a. Kural.....	293
b. İstisna	294
3. Sürenin sonradan değiştirilememesi.....	294

II.	TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN YÜRÜRLÜK BAŞLANGICI	295
1.	Sözleşmenin imza tarihinde yürürlüğe girmesi.....	295
2.	Sözleşmenin imza tarihinden sonra yürürlüğe girmesi	295
a.	Kanundan doğan zorunluluk nedeniyle	295
b.	Tarafların anlaşmasıyla	296
3.	Sözleşmenin yürürlük tarihinin imza tarihinden önceye alınması (geriye etki)	296
a.	Sözleşmenin geriye etkili yürürlüğe konulmasının amacı.....	296
b.	Geriye etkili yürürlüğe koyabilme yetkisinin sınırları	296
aa.	Anayasal sınırlar	296
bb.	Fiili uygulama olanağı.....	297
c.	Geriye etkili yürürlüğe koymanın açıkça kararlaştırılması.....	298
d.	Geriye etkinin süresinin sınırı.....	299
aa.	Eski toplu iş sözleşmesinin bitimi tarihi.....	299
bb.	Yetki belgesi için başvurulduğu tarih	299
III.	TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ.....	301
IV.	TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİ SONA ERDİRMEYEN HALLER.....	301
§ 22.	YETKİ/TOPLU GÖRÜŞME SÜRECİ İÇERİSİNDE VEYA İMZADAN SONRA MEYDANA GELEN BAZI DEĞİŞİKLİKLER.....	305
I.	GENEL OLARAK	305
II.	TARAF İŞÇİ/İŞVEREN SENDİKASINDA MEYDANA GELEN DEĞİŞİKLİKLER.....	305
III.	SENDİKANIN YETKİYİ KAYBETMESİ	306
IV.	İŞKOLUNUN DEĞİŞMESİ.....	307
V.	İŞVERENİN SENDİKA ÜYELİĞİNİN SONA ERMESİ.....	307
VI.	İŞYERİNİN DEVRİ - İŞVERENİN DEĞİŞMESİ	308

1. İşletme veya işyeri toplu iş sözleşmesi bulunan bir işyerinin veya bir kısmının devri.....	309
2. İşletme toplu iş sözleşmesi tarafı olan bir işverenin, aynı işkolunda yeni bir işyeri devralması.....	312
3. Kanunda kuruluş şeklinde birleşme halinin düzenlenmemiş olması	313
VII. İŞYERİNİN TAŞINMASI.....	314
§ 23. KAMUDA YÜKLENİCİ İŞÇİLERİNİN KADROYA ALINMASININ TOPLU İŞ HUKUKU BAKIMINDAN HÜKÜMLERİ.....	315
I. KAMUDA YÜKLENİCİ İŞÇİLERİNİN KADROYA ALINMASININ İŞYERİ DEVRİ NİTELİĞİNDE OLMASI	315
II. KAMUDA YÜKLENİCİ İŞÇİLERİNİN DEVRİNE İLİŞKİN ÖZEL DÜZENLEME İHTİYACI.....	315
III. YENİ MEVZUAT İLE GETİRİLEN DÜZENLEME VE HÜKÜMLERİ	317
IV. 6360 SAYILI KANUNLA GETİRİLEN İL ÖZEL İDARELERİNİN İŞLERİNİN DEVRİNE İLİŞKİN ÖZEL DÜZENLEME	331
§ 24. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNDE TARAFLARIN İRADELERİYLE SONRADAN DEĞİŞİKLİK YAPILMASI	333
I. GENEL OLARAK	333
II. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNDE SONRADAN DEĞİŞİKLİK KAVRAMI.....	333
III. SONRADAN DEĞİŞİKLİĞİN HUKUKİ NİTELİĞİ.....	335
IV. DEĞİŞİKLİK YAPMA YETKİSİ.....	335
V. DEĞİŞİKLİK YAPMA YETKİSİNE SAHİP OLANLAR VE USULÜ	336
VI. DEĞİŞİKLİK YAPMA YETKİSİNİN SÜRESİ	340
VII. DEĞİŞİKLİĞİN YAZILI ŞEKİLDE YAPILMASI	341
VIII. DEĞİŞİKLİĞİN İÇERİĞİ	341

1. Sözleşmenin sonradan değiştirilemeyecek unsurları...	341
2. Sözleşmenin sonradan değiştirilebilecek unsurlarının değerlendirilmesi	342
a. Tarafların karşılıklı hak ve borçlarına ilişkin hükümlerde değişiklik	342
b. Doğmuş bulunan haklara ilişkin değişiklik	342
c. Gelecekteki haklara ilişkin değişiklik	348
d. Normların hukuki niteliğinde değişiklik	349
§ 25. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN İŞ SÖZLEŞMESİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	350
I. DOĞRUDAN VE EMREDİCİ ETKİ	350
II. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNE AYKIRI PROTOKOL YAPILMASI: EMREDİCİ ETKİNİN TİPİK UYGULAMASI	352
III. EMREDİCİ ETKİNİN ENGELLENMESİ	354
1. Emredici etkinin tarafların iradesiyle ortadan kaldırılması	355
a. Düzenlemenin olumlu ve olumsuz yönleri	355
b. Emredici etkinin ortadan kaldırılmasının koşulları ve kapsamı	356
c. Emredici etkinin ortadan kaldırılmasının hükümleri	357
2. İşçi lehine hüküm	358
a. İşçi lehine hüküm kuralının kapsamı	358
b. İşçi lehine hüküm değerlendirmesinde statü değişiklikleri	360
§ 26. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİYLE BAĞLILIK VE YARARLANMA	368
I. İŞVEREN SENDİKASI ÜYELERİNİN TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİYLE BAĞLILIĞI	368
1. Bağlılığın başlangıcı	368
2. Bağlılığın sona ermesi	368

II. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN TÜM İŞÇİLERE UYGULANACAK HÜKÜMLERİ	369
III. İŞÇİLERİN TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNDEN YARARLANMASI.....	371
1. Taraf sendika üyelerinin yararlanması.....	371
a. Yararlanmanın başlangıcı.....	371
aa. İmza tarihinde üye olan işçiler.....	371
bb. İmza tarihinde iş sözleşmesi sona ermiş işçilerin durumu	374
cc. İmza tarihinden sonra üye olan işçiler	374
b. Üye sıfatıyla yararlanmanın sona ermesi	376
2. Taraf sendikaya üye olmayanların yararlanması	377
a. Dayanışma aidatı ve sendika özgürlüğü ilişkisi	377
b. Dayanışma aidatı ödeyerek yararlanma koşulları... 379	
aa. Yararlanma hakkına sahip bulunan işçiler	379
bb. Talepte bulunulması	379
aaa. Talebin muhatabı	380
bbb. Talebin kabulünün gerekmemesi	380
cc. Dayanışma aidatının miktarı ve ödenmesi	381
dd. Dayanışma aidatı ödeyerek yararlanmanın başlangıcı.....	381
ee. Dayanışma aidatı ödeyerek yararlanmanın sona ermesi.....	383
c. Yararlanmanın devam etmesine rağmen dayanışma aidatı ödeme yükümünün ortadan kalkması.....	384
3. Alt işveren işçilerinin asıl işverenin taraf olduğu toplu iş sözleşmesinden yararlanma talebi	385
IV. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNDEN YARARLANAMAYAN İŞÇİLER	386
1. Grev sırasında işyerinde çalışmış bulunan işçiler.....	386
2. Toplu iş sözleşmesi taraflarının anlaşmasıyla kapsam dışı bırakılan işçiler (kapsam dışı personel)	388

3. İşveren vekilleri ve işvereni görüşmelerde temsil edenler.....	389
V. YARARLANMAYA İLİŞKİN BAZI SÖZLEŞME KAYITLARI.....	390
1. Kapalı işyeri şartı.....	391
2. Yararlandırmama kaydı.....	391
3. Sözleşme farkının güvencelenmesi (korunması) kaydı - İşverenin sendika üyesi olmayanlara dilediği hakları sağlama serbestisinin incelenmesi.....	393
§ 27. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN TEŞMİLİ	400
I. GENEL OLARAK	400
II. TEŞMİLİN KOŞULLARI	401
1. İlgililerin talebi	401
2. Yüksek Hakem Kurulu'nun görüşünün alınması	401
3. Teşmil edilecek toplu iş sözleşmesi ve uygulanacağı işyeri	401
4. Zorunlu değişikliklerin yapılması.....	402
5. Kararın yayımlanması ve gerekçe.....	402
6. Yürürlük tarihi	403
III. TEŞMİLİN HÜKÜMLERİ.....	403
1. Teşmilin tarafların karşılıklı hak ve borçlarını kapsayamaması	403
2. Teşmil edilen hükümlerden yararlanmanın üyelik sıfatına veya dayanışma aidatı ödenmesine bağlı olmaması	404
3. Teşmilin süresi ve sona ermesi.....	404
§ 28. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİNİN HÜKÜMLERİ.....	406
I. GENEL OLARAK	406
II. TARAF SIFATININ ORTADAN KALKMASI.....	406
III. YENİ TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN UYGULANMAYA BAŞLANABİLMESİ.....	406

IV.	ARD ETKİ (TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN İŞ SÖZLEŞMESİNE İLİŞKİN HÜKÜMLERİNİN DEVAMI)	407
1.	Ard etkinin kapsamı	407
2.	Ard etkiden yararlanacak işçiler	408
3.	Ard etkinin sona ermesi.....	411
V.	TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ HÜKÜMLERİNİN İŞ SÖZLEŞMESİ TEMELİNDE UYGULANMAYA DEVAM EDİLDİĞİ AYRIK DURUM	412
§ 29.	TOPLU GÖRÜŞMEDE ANLAŞMA SAĞLANAMAMASI HALİNDE ARABULUCULUK	414
I.	ARABULUCU TAYİNİ	414
1.	Olağan arabuluculuk	414
a.	Tayin halleri	414
aa.	İlk toplantıya gelmeme veya görüşmeye başlamama	414
bb.	Toplantıya devam etmeme	415
cc.	Toplu görüşme süresi içerisinde tarafların anlaşamadıklarını tespit etmesi	415
dd.	Toplu görüşme süresinin dolması	415
b.	Durumun görevli makama bildirilmesi ve arabulucu tayini	415
2.	Arabulucunun görev süresi	416
3.	Arabulucunun anlaşma sağlaması	416
4.	Arabulucunun anlaşma sağlayamaması	417
II.	OLAĞANÜSTÜ ARABULUCULUK.....	417
1.	Erteleme halinde olağanüstü arabuluculuk.....	417
2.	Kanuni bir grev kararı alınması halinde olağanüstü arabuluculuk.....	417
III.	ARABULUCULUK SİSTEMİ	418
1.	Seçici Kurul	418
2.	Arabulucunun tanımı ve nitelikleri	419
IV.	ARABULUCULARIN SEÇİMİ VE İLANI.....	420

V.	ARABULUCULARIN GÖREVLENDİRİLMESİ VE ÇALIŞMA ESASLARI.....	420
VI.	ARABULUCULARIN GÖREVLENDİRİLEMEYECEĞİ UYUŞMAZLIKLAR	421
§ 30.	TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNİN UYGULANMASINA İLİŞKİN YORUM VE EDA DAVALARI	422
I.	GENEL OLARAK	422
II.	YORUM DAVASI.....	422
III.	TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNDEN DOĞAN ALACAKLARDA FAİZ	424

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM İŞ MÜCADELESİ HUKUKU

§ 31.	İŞ UYUŞMAZLIĞININ TÜRLERİ.....	427
I.	BİREYSEL İŞ UYUŞMAZLIĞI-TOPLU İŞ UYUŞMAZLIĞI.....	427
II.	HAK UYUŞMAZLIĞI-MENFAAT UYUŞMAZLIĞI....	428
§ 32.	TOPLU İŞ UYUŞMAZLIĞININ GREV VE LOKAVT YOLUYLA ÇÖZÜMLENMESİ.....	429
I.	GREV VE LOKAVTIN ANAYASAL TEMELİ	429
II.	GREV KAVRAMI VE UNSURLARI.....	430
1.	Grev kavramı	430
2.	Grevin unsurları	430
a.	İşçilerin işi bırakması	430
b.	Çalışılması gereken bir işin bırakılması.....	431
c.	İş bırakmanın topluca çalışmamak suretiyle faaliyeti durdurmak veya aksatmak amacı taşıması	431
d.	Topluca çalışmamanın işçilerin aralarında anlaşmaları veya bir kuruluşun kararına uymaları suretiyle olması.....	432
e.	İş bırakmanın süresi	433

3. Grev sayılmayan iş bırakma halleri.....	433
a. İşçinin ücretinin ödenmemesi nedeniyle çalışmaması.....	433
b. İşçinin iş sağlığı ve güvenliği bakımından yakın, acil ve hayati bir tehlikenin ortaya çıkması nedeniyle çalışmaması.....	434
c. İş sağlığı ve güvenliği bakımından idari tasarrufla işin durdurulması.....	434
4. Yasal grevin unsurları.....	435
a. Toplu iş sözleşmesi yapılması sırasında uyuşmazlık çıkması.....	435
b. Yasal usulün yerine getirilmesi.....	438
aa. Kararın alınması ve ilanı	438
bb. Uygulama tarihinin işverene ve görevli makama bildirilmesi ve ilanı	439
c. Karar ve uygulama sürelerine uyulmamasının yaptırımını	441
d. Grev kararının kapsamı	441
e. Geçici veya sürekli grev yasaklarının bulunmaması	442
aa. Sürekli grev (ve lokavt) yasakları.....	442
aaa. Sürekli yasağa tabi yerler ve işler	442
bbb. Sürekli yasağa tabi kişiler	446
bb. Belirli hallere ilişkin geçici yasaklar	446
cc. Grev ve lokavtın Cumhurbaşkanlığı kararıyla ertelenmesi.....	447
aaa. Ertelemenin koşulları.....	448
bbb. Ertelemenin hükümleri	453
f. İş mücadelesinin grev oylamasıyla engellenmesi....	455
aa. Oylama talebi	455
bb. Oylama yapılması yeter sayısı	456
cc. Oylamanın yapılması ve sonuçları	456
dd. Grev oylaması sonucuna itiraz	458
ee. Oylamanın sonucu.....	459

aaa. Oylamada grevin yapılmaması sonucunun çıkması.....	459
bbb. Oylamada grevin yapılması sonucunun çıkması.....	460
5. Grev (ve lokavt) halinde mülki amirin yetkileri	463
§ 33. İŞ MÜCADELESİ YASAKLARINDA UYUŞMAZLIĞIN ÇÖZÜMÜ	465
I. GENEL OLARAK	465
II. UYUŞMAZLIĞIN YÜKSEK HAKEM KURULU TARAFINDAN ÇÖZÜLECEĞİ HALLER	465
1. İş mücadelesinin yasak olduğu hallerde.....	465
2. İş mücadelesinin ertelendiği hallerde.....	466
3. Grev oylaması halinde.....	466
III. YÜKSEK HAKEM KURULUNA BAŞVURU SÜRESİNİN KISALIĞI.....	467
IV. UYUŞMAZLIK YÜKSEK HAKEM KURULU'NA İNTİKAL ETTİKTEN SONRA TARAFLARIN YETKİSİ	467
V. İŞLETMEYE DAHİL İŞYERLERİNİN BAZILARINDA İŞ MÜCADELESİ YASAĞI OLMASI HALİNDE UYUŞMAZLIĞIN ÇÖZÜMÜ	468
VI. YÜKSEK HAKEM KURULU'NUN YAPISI, ÇALIŞMASI VE KARARLARININ NİTELİĞİ.....	470
1. Yapısı.....	470
2. Kurulun oluşumu	470
3. Yönetimi.....	472
4. Kurulun çalışması	472
5. Yüksek Hakem Kurulu kararlarının kesin olmasının anlamı.....	473
§ 34. LOKAVT KAVRAMI.....	475
I. LOKAVT KAVRAMI	475
II. LOKAVTIN UNSURLARI	475

1. İşçilerin işten geçici olarak ve topluca uzaklaştırılması	475
2. Uzaklaştırmanın faaliyeti tamamen durduracak şekilde olması	476
3. İşveren kararı	476
III. YASAL LOKAVTIN UNSURLARI	476
1. Toplu iş sözleşmesi yapılması sırasında uyuşmazlık çıkması	476
2. Yasal usulün yerine getirilmesi	477
a. Kararın alınması	477
b. Uygulama tarihinin bildirilmesi	479
3. Geçici veya sürekli lokavt yasaklarının bulunmaması	479
IV. LOKAVT KARARININ KAPSAMI	479
§ 35. YASAL GREV VE LOKAVTIN İŞ SÖZLEŞMESİ BAKIMINDAN HÜKÜMLERİ	481
I. İŞ SÖZLEŞMESİNİN ASKIYA ALINMASI	481
II. ASKI HALİNİN BAŞLAMASI VE SONA ERMESİ	482
III. YASAL GREV VE LOKAVTIN İŞ SÖZLEŞMESİ TARAFLARININ BORÇLARINA ETKİSİ	483
1. Yasal grev ve lokavt sırasında askıda kalan borçlar	483
a. İşçinin işgörme borcu	483
b. İşverenin ücret ödeme borcu	483
aa. Grev ve lokavt anına kadar işlemiş ücretler bakımından	483
bb. Grev ve lokavt süresi için ücret ödenmesi bakımından	484
aaa. Asıl ücret ve ücret ekleri bakımından	484
bbb. Hafta tatili ücreti ödenmesi bakımından	485
ccc. Ulusal bayram ve genel tatil günü ücreti bakımından	486
ddd. İşverenin aidat kesme ve gönderme yükümlülüğü	486
2. Yasal grev ve lokavt sırasında askıda kalmayan borçlar	487

IV.	YASAL GREV VE LOKAVTIN İŞ SÖZLEŞMESİNİ FESİH HAKKINA ETKİSİ.....	488
1.	İş sözleşmesinin haklı/geçerli nedenle feshine etkisi ...	489
a.	Yasal grev ve lokavtın haklı/geçerli neden oluşturmaması.....	489
b.	Feshi ihbar sürelerine etkisi.....	491
aa.	Grev ve lokavt sırasında feshi ihbarda bulunulması	491
bb.	İşlemeye başlayan feshi ihbar süresinin grev ve lokavt nedeniyle durması.....	492
c.	İş sözleşmesinin grev nedeniyle feshedilmesi	493
V.	GREVE KATILMAKTAN VAZGEÇİRMEYE YÖNELİK İŞLEMLER	493
VI.	YASAL GREV VE LOKAVTTA GEÇEN SÜRENİN ETKİSİ.....	495
1.	Yıllık ücretli izin hakkının doğumu ve miktarına etkisi	495
2.	Belirli süreli iş sözleşmesine etkisi	496
3.	Deneme süresine etkisi	497
4.	Kıdem ve ihbar tazminatı ile iş güvencesine esas hizmet süresine etkisi	497
5.	Diğer kıdeme bağlı haklara etkisi	498
§ 36.	YASAL GREV VE LOKAVTIN İŞ GÖRME BORCUNU GEÇİCİ OLARAK ORTADAN KALDIRAN HALLERLE BİRLEŞMESİ	499
I.	GENEL OLARAK	499
II.	YASAL GREV VE LOKAVT SIRASINDA YILLIK ÜCRETLİ İZİNİN KULLANILMASI	499
1.	Yıllık izin kullanılırken grev ve lokavt başlaması.....	499
a.	Grev başlaması	499
b.	Lokavt başlaması	502
2.	Yıllık iznin grev ve lokavt başladıktan sonra kullanılması	503

III. GREV VE LOKAVTIN İSTİRAHAT SÜRESİNE RASTLAMASI	504
1. Grevin işçi istirahatli iken başlaması	504
2. İşçinin grev sırasında hastalanması	507
3. Lokavtın işçi istirahatli iken başlaması.....	507
§ 37. YASAL GREV VE LOKAVTIN KONUT HAKKINA ETKİSİ.....	508
I. GENEL OLARAK	508
II. 6356 md. 69 KAPSAMINDA KONUT KAVRAMI.....	508
III. KONUTTAN YARARLANMANIN KOŞULLARI.....	509
1. Konutun iş sözleşmesine bağlı olarak sağlanmış olması	509
2. İş sözleşmesinin yasal grev ve lokavt nedeniyle askıda olması	510
IV. KONUTTAN YARARLANMANIN HÜKÜMLERİ	510
1. Yararlanmanın süresi.....	510
2. İşçinin konut masraflarını ödeme yükümü	510
3. İşverenin konuttan yararlanmayı engellememe yükümü.....	511
§ 38. YASAL GREV VE LOKAVT SIRASINDA KORUMA İŞLERİNİN YERİNE GETİRİLMESİ	512
I. GENEL OLARAK	512
II. İŞ MÜCADELESİNİN NİTELİĞİ VE KORUMA İŞLERİYLE İLİŞKİSİ.....	512
III. KORUMA İŞLERİNİN KAPSAMI.....	513
IV. KORUMA İŞLERİNİN SÜREYE BAĞLI OLMAMASI..	516
V. KORUMA İŞLERİNDE ÇALIŞTIRILACAK İŞÇİLERİN TESPİTİ.....	517
1. İşçi kadrosunun tespiti.....	517
a. İşverenin tespit yetkisi	518
b. Tespite itiraz	518
aa. İtirazın süresi.....	518

	bb. İtirazın konusu	518
	cc. İtirazda görevli ve yetkili mahkeme	519
	dd. Davanın görülmesi	519
	c. Tespitin birlikte yapılabilmesi	519
	d. Görevli makamın tespit yetkisi	520
	aa. Görevli makamın tespitini gerektiren haller ...	520
	bb. Görevli makamın tespitine itiraz	522
	e. Tespit zamanının isabetsizliği	522
	2. İşçilerin ismen belirlenmesi	523
VI.	KORUMA İŞLERİNDE ÇALIŞMANIN HÜKÜMLERİ	524
	1. Koruma işleri yükümünün iki taraflı olması	524
	2. Çalışma ve çalıştırma yükümüne aykırı davranışın yaptırımını	525
	a. Hukuki yaptırım	525
	b. İşverenin yeni işçi alma olanağı	525
	c. Cezai yaptırım	526
	3. Koruma işlerinde çalışan işçilerin toplu iş sözleşmesinden yararlanabilmesi	526
§ 39.	YASAL GREV VE LOKAVTIN SENDİKANIN YETKİ VE SORUMLULUKLARI BAKIMINDAN SONUÇLARI ...	527
I.	ZARARDAN SORUMLULUK	527
	1. Sendikanın sorumluluğu	527
	2. Sendikanın kendi kusuru ile verdiği zarardan sorumluluğu	527
	3. İlgili kişilerin şahsi sorumluluğu	528
	4. Zararın kapsamı	528
II.	TARAF İŞÇİ SENDİKASININ GREV GÖZCÜSÜ TAYİN ETMESİ	529
III.	TARAF İŞVEREN SENDİKASININ LOKAVT GÖZCÜSÜ TAYİN ETMESİ	530

§ 40. YASAL GREV VE LOKAVTIN SENDİKA İLE ÜYESİ ARASINDAKİ İLİŞKİ BAKIMINDAN SONUÇLARI.....	532
I. GENEL OLARAK	532
II. ÜYENİN SENDİKA KARARLARINA UYMA YÜKÜMÜ	532
III. GREV VE LOKAVT SIRASINDA ÜYELERE YARDIM YAPILMASI	533
1. Grev ve lokavt fonları ile yardımda bulunabilme olanağı.....	533
2. Yardımın organizasyonu.....	534
3. Yardımın tüzükte düzenlenmesi zorunluluğu.....	535
4. Grev ve lokavt ödeneği ve verilmesinde uyulması gereken kurallar	536
§ 41. YASAL GREVİN GREVE KATILMAYAN İŞÇİLERE İLİŞKİN SONUÇLARI	538
I. GENEL OLARAK	538
II. İŞVERENİN GREVE KATILMAYAN İŞÇİLERİ ÇALIŞTIRMAMA HAKKI.....	538
1. Çalıştırmama hakkının kapsamı.....	538
2. Çalıştırmama hakkının hükümleri	539
III. GREVE KATILMAYAN İŞÇİLERİN TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNDEN YARARLANAMAMASI.....	541
§ 42. YASAL GREV VE LOKAVTIN İŞ SÖZLEŞMESİ TARAFLARININ ÇALIŞMA VE ÇALIŞTIRMA SERBESTİSİNE İLİŞKİN SONUÇLARI.....	542
I. GENEL OLARAK	542
II. İŞVERENİN İŞ SÖZLEŞMESİ ASKIDA KALAN İŞÇİLERİN YERİNE BAŞKA İŞÇİ ÇALIŞTIRMAMA YÜKÜMÜ	542
1. Yükümlülüğün uygulanması	542
a. Süresi	543
b. Kapsamı.....	543

2. Yeni işçi alma yasağının istisnası	548
3. Yükümlülüğe aykırılığın yaptırımını	549
a. Aykırılığın tespiti.....	549
b. Yaptırım	549
III. İŞ SÖZLEŞMESİ ASKIDA KALAN İŞÇİLERİN BAŞKA İŞVEREN YANINDA ÇALIŞMAMA YÜKÜMÜ	550
1. Yükümlülüğün kapsamı.....	550
2. Yaptırımını.....	551
IV. ÇALIŞAN İŞÇİLERİN ÜRETTİĞİ ÜRÜNLERİN DIŞARI ÇIKARILMASI	551
§ 43. YASAL GREV VE LOKAVTIN SOSYAL SİGORTALARA İLİŞKİN SONUÇLARI	555
I. GENEL OLARAK	555
II. YASAL İŞ MÜCADELESİ VE SOSYAL SİGORTA İLİŞKİSİ.....	555
1. Sosyal sigorta ilişkisinin devamı	555
2. Sigortalılık niteliği ve sigortalılık süresi bakımından etkisi	555
3. Bildirim ve prim ödeme yükümlülükleri bakımından etkisi	556
III. YASAL GREV/LOKAVTTA GEÇEN SÜRELERİN BORÇLANILMASI.....	557
§ 44. YASA DIŞI GREV VE SONUÇLARI	558
I. YASA DIŞI GREV KAVRAMI	558
II. TOPLU EYLEM HAKKI ÜZERİNE	559
1. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin toplu eylem hakkına ilişkin kararları.....	559
2. Yargıtay'ın yaklaşımı.....	561
3. Anayasa Mahkemesi'nin yaklaşımı.....	568
4. Kişisel görüşümüz	571
5. Yargı kararlarının belirginleşmesi.....	581

III. YASA DIŞI GREVİN HUKUKİ SONUÇLARI	582
1. İş sözleşmesini derhal fesih hakkı	582
a. Koşulları	582
aa. Yasa dışı grevin uygulanmaya başlamış olması	582
bb. İşçinin yasa dışı grevle ilgisinin bulunması	583
cc. İşçinin kusurlu olması.....	583
dd. İspat yükü	583
aaa. Grevin yasa dışı olduğunun ve işçinin grevle ilgili bulunduğunun ispatı.....	583
bbb. İşçinin kusurlu olduğunun ispatı	584
b. Yasa dışı grev nedeniyle feshin niteliği ve hükümleri	586
aa. Feshin hukuki niteliği	586
bb. Yasa dışı grev nedeniyle fesihte hakdüşümü süresi.....	586
2. Yasa dışı grevde geçen süre için işçinin ücrete hak kazanamaması.....	587
3. Yasa dışı greve katılan işçilerin yerine başka işçi çalıştırma olanağı.....	587
4. Yasa dışı greve katılan işçilerin konuttan yararlanma durumu	587
5. Yasa dışı greve katılmayan işçilerin durumu	588
6. İşverenin yasa dışı grev nedeniyle uğradığı zararları talep etme hakkı.....	588
a. Zarar talebinin temeli.....	588
b. Zarardan sorumlu olanlar	589
aa. İşçi kuruluşunun sorumluluğu.....	589
bb. Greve katılan işçilerin sorumluluğu	591
c. Zararın kapsamı.....	591
d. İşverenin müterafık kusuru nedeniyle tazminattan indirim yapılması.....	593
e. İspat yükü.....	596
7. İşçi sendikasının üyesine karşı sorumluluğu.....	596

IV. YASA DIŞI GREVİN CEZAI SONUÇLARI	597
§ 45. YASA DIŞI LOKAVT VE SONUÇLARI	598
I. YASA DIŞI LOKAVT KAVRAMI	598
II. YASA DIŞI LOKAVTIN HUKUKİ SONUÇLARI.....	598
1. İş sözleşmesi bakımından sonuçları.....	598
a. İş sözleşmesinin ihlali	598
b. İhlalin doğurduğu hukuki sonuçlar	599
aa. İşçinin yasa dışı lokavt süresine ilişkin ücretini talep hakkı.....	599
bb. Diğer zararlarını talep hakkı.....	600
cc. İş sözleşmesini haklı nedenle fesih hakkı	600
2. Yasa dışı lokavt halinde taraf işveren sendikasının sorumluluğu	601
3. İşveren tarafının işçi sendikası karşısındaki sorumluluğu	601
III. YASA DIŞI LOKAVTIN CEZAI SONUÇLARI	602
§ 46. GREV VE LOKAVTIN YASA DIŞI OLUP OLMADIĞININ TESPİTİ DAVASI	604
I. TESPİT DAVASININ KONUSU	604
II. TESPİT DAVASININ TARAFLARI.....	604
III. DAVANIN AÇILABİLECEĞİ SÜRE.....	605
1. Davanın grev ve lokavt kararı verildikten sonra veya uygulanırken açılabilmesi	605
2. Grev ve lokavtın sona ermesinin davanın devamına engel olmaması	607
a. Grev ve lokavtın karar aşamasında kalmış olması .	608
b. Grev ve lokavtın uygulamaya konulması	608
IV. DAVANIN GÖRÜLMESİ VE TESPİT KARARI	609
1. Görevli ve yetkili mahkeme	609
2. Mahkemece tedbir kararı verilebilmesi	609
3. Tespit hükmünün verilmesi	610

a. Tespit hükmünün davanın açıldığı tarihteki duruma ilişkin olması.....	610
b. Tespit hükmünün etkisi	610
aa. Tespit hükmünün tarafların üyelerini bağlayıcı niteliği	610
bb. Tespit hükmünün ceza davasında kesin delil oluşturması	611
§ 47. GREV VE LOKAVTIN SONA ERMESİ.....	613
I. GREV VE LOKAVTIN KENDİLİĞİNDEN SONA ERMESİ	613
1. Toplu iş sözleşmesinin imzalanması.....	613
2. Grevi uygulayan sendikanın ortadan kalkması	613
II. ERTELEME KARARI VERİLMESİ	613
III. GREV VE LOKAVTIN TARAFLARIN KARARIYLA SONA ERMESİ	614
IV. İŞÇİ SENDİKASININ ÜYE KAYBI NEDENİYLE GREVİN KALDIRILMASI.....	614
1. Koşulları	614
2. Grevin kaldırılmasının yetki belgesine etkisi.....	616
V. GREV VE LOKAVTIN KÖTÜYE KULLANMA NEDENİYLE DURDURULMASI	622
VI. KATILAN OLMAMASI GREVİ SONA ERDİRİR Mİ?	628
KAYNAKÇA	631